

DELAVSKA

POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,

Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejema.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.

Ljubljana, Poljanska c. 12, poš. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane pečetna enostolpna vrsta 2:25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 19.

Sobota 5. marca 1927.

Leto II.

Konservativna in socialna SLS.

V zadnjih dneh so se odigrale v Belgradu stvari, ki so menda prignale do vrhunca vse absurdnosti našega javnega in političnega življenja. Vlada je uveljavila v svojem proračunu nekaj odredb in ukrepov, ki bi že sami na sebi zadostovali, da se dvigne in pobuni ves delovni narod — pa je obenem ta vlada naravnost svojem dobremu narodu še prizor v parlamentu z golim, do kosti izmrcvarjenim človekom, na katerem je belgrajski policijski komisar Sokolović utrdil vladni prestiz! In smo koj za tem imeli v istem parlamentu še drug prizor, ki ni bil po svoji veličini prav nič zaostajal za prejšnjim: podpisnik obtožnice proti Maksimoviču, Basariček, je stopil naenkrat na parlamentarno tribuno in branil taistega Maksimoviča, katerega je še prejšnji dan divje napadal! Iz katerih razlogov je storil to Basariček? Te in take stvari smo doživeli v par dneh v našem parlamentu, in danes že ne vemo več, ali imamo še vlado, ali jo nimamo več; toliko pa vemo že od prej, da se vse to dogaja v zvezi s stvarmi, ki se jih najmanj imenuje, ki so pa odločilne. Parlament naj se diskvalificira in naj propade; propade naj demokracija; kar pride, bo podobno razmeram v Bolgariji, odnosno Madžarski, ali Italiji. Mi nismo sicer za današnje razmere v Jugoslaviji preveč navdušeni, ne v mislimo pa, da stoje v primeru s političnimi razmerami v Italiji, Madžarski ali Bolgarski vsaj za centimeter višje — drugi, tisti, ki prekipavajo patriotskega navdušenja, pa smatrajo, da so notranje politične razmere Italije, Madžarske, Bolgarske ali Rumunije mnogo kulturnejše, pa delajo zato na uvedbi take diktature tudi pri nas! V tej igri se ruši in lomí parlament, se rušijo in lomijo že nekaj let meščanske stranke, in sicer tako tiste, ki so v opoziciji, kakor tiste, ki so v vladi. Omenili smo pa vse te absurdnosti in nespodobnosti zato, da podčrtamo toliko močneje, da tvori krono vsem dosedanjim paradoksom in absurdnostim, da je sploh največji paradoks in največja absurdnost že samo dejstvo, da služi v tem mrku naše demokracije, vladi kot dekla, baš naša SLS in rešuje režim in radikalno stranko, dasi je nedvomno živa želja večine njenih slovenskih pristašev, da bi vrag vzel čimprej i eno i druge.

Vredno je, da si vprašamo, kako je moglo priti sploh do take gorostasnosti, da je SLS v zadnjem hipu prevzela nase tako vlogo?

Ne prikrivamo si, da je SLS najmočnejša in najbolj organizirana in kompaktna stranka v Sloveniji. Povdariti moramo pa tudi obenem, da je SLS mogla ohraniti vse do danes svojo premoč, ostati prožna, aktivna in kolikortoliko sodobna v pogledu na vprašanja, ki jih je izpogledu na vprašanja in delavskega gibanja, ker ji je bil dr. Krek vdihnil pravočasno nov impulz, modernejše pojmovanje. Šušteršič je bil za klerikalna stranko organizacijski in vladni aparat, toda močno je ohranil SLS le Krek, ker jo je idejno prekvasil, jo postavil v novi čas, jo vsaj zunanje preždel socialnih idej. To je delalo SLS močno pred vojno, zlasti jo je pa to

rešilo po vojni. V resnici so bili nosilci miselnosti in tudi njene aktivnosti in sodobnosti v dnevnem življenju in v dnevnih borbah vse prej in vse bolj oni njeni krščansko socialno orientirani elementi, kakor pa njena konservativna duhovščina, kakor se to napak povdarja v slovenskem časopisju! Ti socialno opredeljeni elementi so to stranko rešili zlasti v kritičnih letih, ki so sledili volitvam v konstituanto, ko je klerikalna stranka tako močno padla in bi bila tudi pri prihodnjih in nadaljnjih volitvah še padala, da se ni vjela na noge in se spet dvignila po zaslugi socialne struje v njej, ki je začela krepko povdarjati socialne momente in socialne probleme in s tem oživila privlačnost ljudskih mas k njej, zlasti tistih mas, ki bi bile sicer ostale pri nas, da ni bilo razcepa! — Konservativna duhovniška struja SLS bi ne bila razumela trenutka in novih razmer, da ni v kritičnem trenutku za stranko nastopila ta nova sila in jo rešila. V stvari je slovenska klerikalna duhovščina večinoma tako neokretna, v pogledu na vprašanja novega časa tako prepotopna in prednarčna, da je demokratska buržuazija in da je sama demokratska stranka v primeru s socialnim pojmovanjem te duhovščine najmodernejša buržuazija in demokratska stranka najbolj socialna in delavska stranka na svetu! Vprašati si moramo zato, kako, da v tej SLS ne odločujejo moške iz njenega levega, takozvanega socialnega krila? Kako da dajejo stranki oni »virus« življenja, stranko samo v njenih pozitivnih odlokih in ukrepih pa vodijo najbolj konservativne, najbolj neaktivne, politično, idejno in organizacijsko najbolj plitve, negativne in neproduktivne sile? Zakaj ta konservativna sila je, ki tišči nad celo stranko kot mōra, jo vgnjetava in vodi; ona ji narekuje zadržanja in skoke, ki bi bili sicer stranki morda prihranjeni. Ali naj služi to kot dokaz, da je nemogoče misliti, da bi mogla konservativna klerikalna stranka postati ljudska, socialna stranka?

Mi nismo sicer omenili ta vprašanje, ker si morda želimo, da bi se SLS rdeče pobarvala — o, ne — nasprotno, nam je prav, da vodi SLS konservativno krilo in želimo, da bi v tej stranki sploh konservativni duh in konservativne sile tako zmagale, da bi skoz izbrisale vsako socialno »pointo« iz strankinega dela in programa, kajti taka konservativna, okorna, predmarčna stranka bi bila v sedanjih novih časih kmalu suha veja v našem političnem življenju. Mi si torej nikakor ne želimo pomladitve te stranke, ker ni to v našem interesu, vendar si vprašamo, če ni v nepregledni vrsti abnormalnosti in nelogičnosti, katerih je polno naše politično življenje, največja nelogičnost ta, da vodijo največjo slovensko stranko pravzaprav tisti, ki zavirajo njen razvoj in ki predstavljajo za slovenski narod in za njegovo največjo stranko v političnem in idejnem pogledu samo pasivnost in izgubo?

Le če imamo vse to pred očmi, moremo prav razumeti nejasnosti in nedoslednosti te stranke zlasti v važnih trenutkih in spričo važnih vprašanj; le tako moremo nekoliko

razumeti, da ta stranka v očigled sedanjih dogodkov v narodni skupščini igra tako vlogo, kakršno igra, in da od njenih treh ministrov v vladi, dva — Kulovec in Serbec — nista doslej še pokazala, ali sta, ali nista ministra, kajti naredila nista za boga ničesar!

Nas ta regresni proces v SLS veseli, kajti lažje nam bo premagati konservativni ultramontanski klerikalizem, kot moderno, socialno opredeljeno katoliško gibanje. Kajti prav je, da tudi SLS preстане in na njenem mestu zavlada končno v Sloveniji socialistično gibanje.

Na sodu smodnika.

Locarnska politika pomirjenja in sporazuma je rodila doslej samo francosko-nemško prijateljstvo — in je tudi to mnogo — je pa na drugi strani strnila vse neprijatelje miru, vse sovražnike evropske konsolidacije, podžgala je zlasti fašistovsko Italijo, da je začela z nevarno, v prvi vrsti zanjo samo pogubno politiko izzivanja in intrig proti evropskemu miru, evropski stabilizaciji. Početje fašistovske Italije je tako, da moramo glasno in neprestano opozarjati ves svet, da je vsled njenih diplomatskih spletk in vojnega rožljanja resno ogrožen mir na Balkanu, in s tem mir cele Evrope! Socialistična Internacionala je izdala manifest, v katerem upravičeno opozarja ves svet na nevarnosti, ki mu prete. Vse to je tudi vodilnim političnim krogom Evrope dobro znano, pa se vendar ne delajo iz tega prav nobenih skrbi, ne zganjejo se, dasi je tu resna nevarnost, da pridemo lahko vsak dan v tisji položaj, kakor smo bili v strašnem poletju 1914! Kako razumeti to brezbržnost evropske buržuazije in evropskih vlad za usodo Evrope, za nevarnosti nove svetovne vojne, ki utegne ugonobiti evropsko celino? Skupna energična intervencija ostalih držav Evrope bi lahko to nevarnost na mah odvrnila in prisilila razdivjane italijanske fašiste, da začno misliti z glavo — pa ne, vsaka država gleda raje nase, izrablja trenutne zadrege druge države v svojo korist, in pusti obenem peščici patološko bolnih intrigantov in izzivačev, da ugonobe obenem ves evropski mir — bodočnost celokupne Evrope! Po osmih letih težkega dela za relativni mir, naenkrat taka brezčutnost za ohranitev tega miru!

Italijansko-albanska pogodba je močno vznemirila ves Balkan. Jugoslavija, ki je bila prej vneta prijateljica Italije, se je čutila naenkrat hudo nesrečna in osamljena in je začela mežikati v to in ono stran, da si eventualno pridobi prijatelja. Pa ni bilo lahko.

Za sporazum z Bolgarijo se je vedno delalo na obeh straneh, tako, da sta si bili obe državi vedno bolj narazen. Z Romunijo . . . vemo kako je; z Grško . . . je kakor z Albanijo: kdor več da v gotovem, več ima . . . Torej ostaja samo še Madžarska, katero je že snubil Mussoli-

ni, pa Rusija. Kako stoje stvari z Rusijo, ni nam dano vedeti; najbrže tako, kakor prej, da se namreč sporazum sploh ne želi. Kar se tiče Madžarske, pa je stvar taka, da ji je Belgrad poslal nevesto v podobi Laze Markoviča. Laza Marković je obiskal te dni madžarske političarje in podal prav tehtne izjave, ki kažejo, da si v Belgradu resno žele sporazuma z Madžarsko. Tudi to je nekaj. In izgleda, da je tudi na Madžarskem precejšnje nagnjenje za tak sporazum in da bi bil torej s tem postavljen prvi temelj neki zvezi podonavskih držav, ki naj bi zamenjala sedanjo Malq antanto, katere glavna sila je bila itak Jugoslavija, ki pa ni imela od nje nikoli nobenega dobička, pač pa ga je imela Rumunija itd. Bila bi torej to vendar neka boljša in pomembnejša tvorba za mir in za gospodarski razvoj Obdonavja, kakor pa prejšnja antanta, ki ni bila nikomu v korist, miru pa na potu. Madžarski trgovski krogi so te prve korake pozdravili, in če bog da, bomo doživeli vsaj sporazum z Madžarsko. Upajmo, da bo solidnejši kot sporazum z Italijo.

Zunanja politika fašistovske Italije je torej rodila ta uspeh, da je zrabljala še ono malo ustaljenega prijateljstva, kar ga je bilo med obdonavskimi državami, in da morajo sedaj te države navezavati znova stike in iskati nove možnosti sporazuma, da se rešijo pred pretečo zunanjo nevarnostjo. Mussolini bo najbrže nasprotoval tudi temu konsolidacijskemu delu, rovaril bo najbrže dalje in potrebno bo mnogo opreznosti in vzdržnosti, da se njegovi računi prekrizajo.

Fašistovske avanturistične naklepe bi pa bilo lahko prekrizati, ako bi se Evropa bolj zavedala strašne fašistovske opasnosti za mir ter prisilila svoje vlade, da najprej likvidirajo fašizem, predno se more sploh govoriti o nadaljni uspešni akciji za mir. Italijanski fašizem, to je res dnevna strašna nevarnost za mir in bodočnost Evrope — in ne ruski sovjeti!

Demokratska Anglija pa išče sporazuma in oslona pri tej fašistovski Italiji, da more voditi borbo proti Rusiji, češ, da ta ogroža mir!!!

Imperialistično hinavstvo! Politična slepota in človeška brezčutnost privilegirancev!

Pred prekinjenjem angleško-ruskih odnošajev?

Po vesteh iz Londona izgleda, da je resna namera angleške vlade, da radikalno prekine vse trgovske in diplomatske odnošaje s sovjetsko Rusijo. Povod za tako nepopustljivo zadržanje londonske torijske vlade je menda dalo delovanje sovjetskih zastopnikov v Južni Kitajski in komunističnih privržencev v Angliji sami. Namera vlade je, urediti ka-

korkoli svoje odnošaje s kantonsko vlado, nato pa saldirati račun z Rusijo, poslužujoč se pri tem tudi Italije in sploh reakcionarnih sil, da se likvidira sedanji sovjetski režim v Rusiji in komunistično gibanje v ostalih državah.

Vse take in podobne stvari vedo povedati dobro informirani angleški časopisi, in kakor vse kaže, se bo iz

GASPARI & FANINGER, MARIBOR

TOVARNA TRIKOTAŽE IN PERILA. — TELEFON INTERURB. 308

v nedeljo, dne 6. marca ob 5. uri popoldne igro »Vražja misel«, burka v 4. dejanjih, v dvorani »Zadržnega doma« na Lokah. Ker je čist dobiček namenjen v prid najbednejšim, se prosi za obilno udeležbo.

Litija.

Litija. Tukajšnja podružnica »Svobode« je imela 20. febr. 1927 v tovarniški kuhinji ob 3. uri popoldne IV. redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Sluga Filip, namestnik Tarman Fr., tajnica Mici Poznič, nam. Gričar Avgust, blagajnik Kralj Edo, nam. Rošenik Karol, odborniki: Podlipnik Franc, Letnar Franc, Zupan Franc, namestniki: Nunis Fani, Breclj Rezi, Zupan Ivan, nadzorstvo: Končar Avgust, Breclj Rezi, Semenič Alojz, nam. Rošenik Karl, Hirstl Edo. Godbena enota: Birjahov Andrej, nam. Rancinger Eduard, dramatična enota: Okorn Nace, nam. Ivan Zupan, telovadna enota: Mici Poznič, nam. Semenič Alojz, arhivar: Vuk Viktor, nam. Terman Franc, gospodar: Zupan Ivan, nam. Bizjakov Andrej, praporščak: Kolman Franc, nam. Semenič Alojz.

Marenberg.

V Marenbergu je priredilo tukajšnje delavstvo delavski plesni venček ob lepi udeležbi naših sodrugov in drugih tukajšnjih občanov. Pa da se ne bi moglo delav-

stvo mirno veseliti na svoji prireditvi, za to so skrbeli nekateri prenapeteži in so pri mirni delavski veselici pokazali svoje junaštvo z izzivanjem. Ker se je poleg v slovenskem tudi nemško licitiralo, je nastal nemir in so ti čuvarji domovine, ki so bili junaško razpoloženi, razbijali in odgovorili, da je naša »špraha« slovenska itd. Kakor da bi bil kdo kaj drugega trdil. Poleg tega so prepevali izzivajoče pesmi. Ko so videli ti hrabri, najbrže nahujskani fantiči, da zavedno delavstvo ni reagiralo na njihove otročarije, in da na tak način ne koristijo ne sebi in ne delovnemu narodu, ampak obratno, tedaj jih je bilo menda sram. Vprašamo vas, ali vas ni sram, da hodite delavsko prireditev kaliti in skušati celo razbiti? Vi, zaslepljeni, tudi za vas bo račun tak, kakor si ga boste zaslužili. Delavstvo ne bo pozabilo takih in enakih, ki smo jih že večkrat imeli priliko videti; od njih ni kaj boljšega pričakovati kakor delavcem sovražne pustolovščine. Še ni vseh dni konec! — Prizadeti.

Guštanj.

Kraj. org. SSJ v Guštanju je v svoji seji, dne februarja sklenila izključitev svojega člana Josipa Borštnerja. Omenjeni je bil pozvan, da odloži vse funkcije stranki, kakor tudi v javnih korporacijah.

Ugotovitev. Izvršni odbor oblastne organizacije SSJ za mariborsko

oblast ugotavlja, da Josip Borštner iz Guštanja ni bil upravičen podpisati v imenu stranke poziva na konferenco, ki se je vršila, dne 20. febr. 1927 v Dravogradu in tudi ni bil upravičen na isti konferenci zastopati oblastno organizacijo.

Studenci.

Volilci občine Studenci! Za morebitne prošnje in pritožbe, za katere je intervencija oblastnega poslanca potrebna ali kompetentna, naj se sodrugi zaupno obrnejo na s. Brenčiča, Studenci, Zrinjskega ulica 21.

Socialističnim volilcem v Studencih. Vse prošnje in pritožbe naslovljene na posamezne člane združenega socialističnega kluba, ali na celoten klub naj se oddajo pri s. Leopoldu Brenčiču v Studencih, Zrinjskega ul. 21.

Pobrežje.

V soboto, dne 5. marca t. l. se vrši v gostilni Simonič občni zbor SSJ, krajevne organizacije v Pobrežju. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Udeležba članov je dolžnost!

Iz uprav.

Našim p. n. naročnikom! Z današnjo številko pošiljamo še nekaterim naročnikom poštne položnice ter prosimo vse one, kateri so v zaostanku, da nemudoma poravnajo svojo naročnino, da ne bo nepotrebnega ustavljanja lista. Naročnike, katerih se pa ta opomin ne tiče in so tudi sprejeli poštne položnice prosimo, naj nam oprostite ter shranijo položnice za prihodnjic.

Šport.

Seja del.-km. športne podzveze »Svobode«.

Sklicujem sejo del.-km. športne podzveze »Svobode« za soboto, dne 12. marca 1927 ob pol 8. uri zvečer v prostorih centralnega tajništva »Svobode« v »Delavskem domu« v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Smernice za delavski šport v pomladni sezoni.

2. Akcija za nastop reprezentance delavskih športnih klubov Slovenije (odnosno tudi Zagreba) z reprezentanco inozemskih delav. klubov za časa vsedelavskega izleta v Ljubljani (Binkošti).

Pozivljam zastopnike del. športnih klubov, da se seje sigurno udeležijo. Predsednik.

Kino.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od sobote, dne 5., do vključno ponedeljka, 7. marca: »Skrivnostni knez«. Največji ameriški pustolovski film v 6. činih. Vsemogoče in nemogoče senzacionalne zapletke v konkurenčnem boju dveh največjih ameriških listov. Reporter Tom Fergus hoče ugotoviti največjo tajnost konkurenčnega lista. Ne vstraši se pred neprekosljivimi vratolomnimi zadržki, spusti se celo iz zrakoplova na kupolo hiše, v kateri zborujejo njegovi nasprotniki, da posluša razgovorom. Vsaka nadaljna scena je neprekosljiva pustolovščina. — Pride: od 9. do 11. marca: Harry Hill v svojem najboljšem filmu »Maska št. 74«. Od 12. do 18. marca: Eddie Polo v največjem pustolovskem filmu: »Kapetan Kidd« v dveh epohah.

Ceneje kod pri

RAZPRODAJAH

se dobi vsakovrst. manufakturno blago pri J. TRPIN, Maribor, Glavni trg 17

KLOBUKE, ČEPICE, OBLEKE,

perilo, čevlje, dežne plašče, dežnike, palice, nogavice i. t. d. kupite najcenejše in najboljše pri

Jakob Lah, Maribor, samo Glavni trg 2.

POZOR!

Sedaj je mogoče, da si lahko tudi delavec nabavi za malo denarja **elegantne živane čevlje**

kakor tudi štrapance nepremočljive čevlje z dvojnimi podplati. Prvovrstni material. Naročila se sprejemajo tudi po meri ali pa po vpošiljavni odtisa stopal. Cene so od 230—330 dinarjev. Pri večjih naročilih primeren popust. Vsem delavcem in nameščencem se priporoča **ADOLF KLUBIČKA, mehanična delavnica čevljev, Maribor, Vrtna ulica šte. 8.**

POMLADANSKO SUKNO

kakor koverkote, kamgarne, ševjote, za damske in moške obleke in plašče, moram prodati vsled prevelike zaloge **za vsako ceno.**

FRANC MASTEK, GLAVNI TRG 16.

V VELETRGOVINI TRGOVSKEGA DOMA V MARIBORU

BELI TEDEN

Krasna dekoracija po vseh prostorih. Velikanska izbira znano najlepšega blaga. Beli teden v Trgovskem domu nudi cenj. odjemalcem izvanredno nizke cene.

Odredil sem v belem tednu, kot za reklamno prodajo **BOMBAZIN-A** kot najboljšo znamko za raznovrstno perilo po 14 D.

Nikdo naj ne zamudi si ogledati krasno dekoracijo belega tedna. Največja konfekcijska dvorana v Sloveniji. „GRAND MAGAZIN CONFENTION“ nudi najlepšo konfekcijo za dame in gospode.

J. PREGRAD — TRGOVSKI DOM.